

Het Parool

Vrij, Onverveerd

€2,40
DINSDAG
24 APRIL
2018
OPGERICHT IN 1940
78STE JAARGANG
NR 22.449

8 717278 710013

Joep van Lieshout bouwt
Ferrotopia op NDSM-werf **14**

Danny Blind,
commissaris bij
Ajax: 'Ik gun de
directie succes en
hoop dat ze de
credits krijgen'
18

Help... Mijn
kind gaat voor
het eerst naar
school
PS30

Duurzaamheid 800 miljoen euro nodig voor energietransitie

Iedereen betaalt mee aan vergroening stad

De nieuwe coalitie van GroenLinks, D66, PvdA en SP werkt aan plannen voor een duurzaam Amsterdam. De stad moet sneller van het aardgas af en iedereen moet extra bijdragen in de kosten.

Ruben Koops
GEMEENTEPOLITIEK

De afspraken in het klimaatakkoord van Parijs zullen Amsterdam zeker 800 miljoen euro kosten. Volgens de nieuwe coalitie moet dat worden opgebracht via de gemeentekas en door hogere lokale heffingen.

Dat voorstel ligt op de onderhandelings tafel van GroenLinks, D66, PvdA en SP, de vier partijen die een coalitieakkoord opstellen. De voorstellen zijn bedacht door de specialisten van de partijen, de hoofdonderhandelaars hebben nog geen definitief besluit genomen. De stukken zijn in handen van *Het Parool*.

"Dit is een verkenning, geen besluit. Dat wordt aan de hoofdtafel genomen," reageert GroenLinks-leider Rutger Groot Wassink. Wel wil hij bevestigen dat Amsterdam een ambitieus duur-

zaamheidsprogramma te wachten staat.

Als gevolg van 'Parijs' moet de CO₂-uitstoot in 2030 minstens 55 procent zijn verminderd ten opzichte van 1990. Om die afspraak te halen moeten de komende vier jaar allerlei ingrijpende maatregelen worden genomen. Daarbij wordt gedacht aan de stad snel aardgasvrij maken, meer windmolens in de haven, zonnepanelen op daken van sociale huurwoningen en de

Een afdeling met 50 tot 100 ambtenaren moet de verduurzaming regelen

aanleg van nieuwe warmtenetten. De ambitie is om al de komende bestuursperiode drie wijken van het aardgas af te halen. Een andere optie is de doelstelling 'Amsterdam aardgasvrij in 2050' met 10 jaar aan te scherpen, zodat die in 2040 al wordt bereikt.

Duurzaamheidsfonds

Opvallend is dat veel van de voorgestelde maatregelen in de afgelopen vier jaar al zijn bedacht op het stadhuis. Dat ze nu weer terugkomen, komt waarschijnlijk doordat D66 en SP aan de onderhandelingen deelnemen; zij hebben in de vorige coalitie ook meebeslurd. Als deze voorstellen de eindversie van het coalitieakkoord halen, zou de stad zich er de komende jaren wel concreet op vastleggen. Een nieuwe afdeling met 50 tot 100 ambtenaren zou de verduurzaming van Amsterdam moeten uitvoeren, staat in het voorstel.

Uit de stukken blijkt dat 'Parijs' de stad veel geld kan kosten. 'Voor deze energietransitie is 800 miljoen euro maatschappelijk geld nodig,' hebben de fractiespecialisten berekend.

Voorgesteld wordt dat de nieuwe coalitie om te beginnen 90 miljoen euro extra in het bestaande Duurzaamheidsfonds stopt. Ook Amsterdammers moeten meebetalen, als het aan de onderhandelaars ligt. Zo moet de verduurzaming van de atvalkeken worden betaald door verhoging van de jaarlijkse afvalstoffenheffing voor huishoudens met 5 procent. Met andere maatregelen komt dat neer op een jaarlijkse verhoging van 30 euro per huishouden.

Milieuplannen

- Alle gemeentelijke gebouwen per 2025 energieneutraal, voorzien van zonnepanelen of groen dak.
- Regeling voor zonnepanelen sociale huurwoning.
- Duurzaamheid wordt een vestigingsvoorwaarde voor nieuwe bedrijven.
- Scholen, verenigingen en buurthuizen worden beloond voor geschieden inzamelen afval.
- De aangekondigde bezuiniging op de straatreiniging wordt geschrapt, ruimte voor meer reinigers.
- Meer groen in het straatbeeld, bijvoorbeeld door betegeling weg te halen.
- Elk park krijgt een parkmanager.
- De gemeente en het bedrijfsleven sluiten een lokaal klimaatakkoord.
- Ten minste drie woonwijken worden de komende vier jaar afgesloten van aardgas.
- De afvalstoffenheffing wordt kostendekkend.

kunst & media

NDSM-werf Alles gaat kapot in het Valhamerhuis

Eerst lekker slopen en dan recycelen

Een herwaarderung van onze relatie met grondstoffen en materialen: Ferrotopia van kunstenaar Joep van Lieshout gaat voor niets minder. 'Een voorstel om de samenleving op een nieuwe manier te organiseren'.

Jan Pieter Ekker
AMSTERDAM

W

at vind je er van, Joep?' vraagt een van de mannen van Atelier Van Lieshout als kunstenaar en naamgever

Joep van Lieshout komt aanlopen met een enorme sloophamer, waarmee hij zojuist is gefotografeerd onder zijn 'Valhamerhuis'. Van Lieshout steekt zijn duim omhoog. "Top!"

Op de NDSM-werf wordt de laatste hand gelegd aan Ferrotopia, een kunstinstallatie in de openbare ruimte, 'gesamkunstwerk' en pop-upmuseum ineem, waarmee de komende zeven maanden de schoonheid van staal wordt gevierd op de voormalige scheepswerf in Amsterdam-Noord. De afgelopen jaren waren onderdelen van Ferrotopia – de omstreken Domestikator, de presentatieruimte de Refter en de Happy Gietloods, een volledig ingerichte metaalwerkplaats en gieterei – al te zien op de Ruhrtriennale in Bochum en voor Centre Pompidou in Parijs; het Valhamerhuis is echter speciaal gecreëerd voor de NDSM-werf.

Curator Rieke Vos van de Stichting NDSM-werf: "Het is een plek voor destructie en recycling. Nu de grootschalige maakindustrie steeds meer uit onze directe omgeving verdwijnt, verliezen we ook onze kennis van materiaal en hoe dingen zijn gemaakt. Ferrotopia speelt hierop in met een aantal activiteiten waar het publiek actief kan participeren in een wereld van ambacht, ijzer en andere metalen."

Drie van de vier werken zijn niet speciaal gemaakt voor de NDSM-werf, maar ze passen hier wonderbaarlijk goed.

Van Lieshout: "Het is onmogelijk om dit allemaal voor één tentoonstelling te bouwen, maar het thema van Ferrotopia past hier natuurlijk uitstekend. Dertig jaar geleden was dit nog een werkende werf van de Nederlandse Dok- en Scheepsbouw Maatschappij, met Ferrotopia wil ik vraagtekens zetten bij de rol van staal en industrie in onze samenleving, bij recycling en de circulaire economie. Alle kunstwerken die uit dit project zijn voortgekomen, kunnen worden gezien als een herinterpretatie van de fabrieken en de machines van de Industriële Revolutie en zijn een herwaardering van onze relatie met grondstoffen en materialen. Het is tevens een herontdekking van rudi-

mentaire maaktechnieken als gietereien, raffinerijen, weverijen en steenovens."

U hebt zich laten inspireren door de futuristen.

"Inderdaad, de grotere groep van werken waar ik de afgelopen jaren mee bezig ben, hoort thuis in een groter verhaal over CryptoFuturisme. De futuristen waren een groep Italiaanse kunstenaars die begin twintigste eeuw idolaat waren van nieuwe technologieën en radicaal wilden breken met de vastgeroeste maatschappij. Ons huidige tijdsgewricht lijkt wel op dat van de futuristen. Er voltrekken zich grote veranderingen op technologisch vlak, die een enorme invloed hebben op ons doen en laten; we moeten ons verhouden tot overbevolking, schaarste, genetische manipulatie, big data, robotisering, kunstmatige intelligentie, noem maar op. En net als toen zie je een enorme opleving van het populisme en het fascisme."

"De werken die ik heb gemaakt, vormen een voorstel om de samenleving op een nieuwe manier te organiseren. Het verborgen futurisme gaat wat mij betreft over zon- en windenergie, smart grids – allemaal helemaal top, maar ik heb ook een nucleaire reactor gebouwd als CO₂-vriendelijke uitbreiding voor ons energievraagstuk. De natuur redden van de ondergang door middel van kernenergie, dat is een enorm taboe bij de links georiënteerde ecobeweging. Maar dat is juist goed: ik wil dat mijn

werken een katalysator zijn voor discussie, dat ze een dialoog op gang brengen. Daarom laat ik een aantal alternatieven zien: van alles kun je een goede versie, een slechte versie en een verdere versie maken. Ik heb het in die context altijd over *the good, the bad and the ugly*."

Toen de Domestikator in Parijs stond, lokte dat veel discussie uit, maar dat ging ergens anders over.

"Het zou moeten gaan over domesticatie: hoe de mens de natuur naar zijn hand zet en de

ethische vragen die je daarbij kunt stellen.

Hoe gaan wij om met de natuur; wat is gewenst en wat is verboden? Industriële landbouw en veeteelt; hoge productiviteit die ervoor zorgt dat we goedkoop kunnen eten – met de Domestikator wilde ik die discussie op scherp stellen, maar in Parijs ging het over de tere kinderziel..."

Was u daar echt verbaasd over?

"Ja, ik was daar echt door verbaasd. In Duitsland heeft het ook buiten gestaan, tijdens de

➔ De Happy Gietloods, een volledig ingerichte metaalwerkplaats, smederij en gieterei. Rechts: de omstreken – want vulgair – Domestikator, eerder gewoerd door het Louvre.

'Zijn oeuvre is veel interessanter en kent meer dimensies dan op het eerste oog lijkt'

Directeur van het Groninger Museum Andreas Blühm over David LaChapelle → 16

LITERATUUR

12 nominaties voor Hebban Debuutprijs

De avond is ongemak van Marieke Lucas Rijneveld, Kleihuid van Herien Wensink en *Mijn vader is een vliegtuig* van Antoinette Beumer maken kans op de Hebban Debuutprijs. De shortlist is bepaald op basis van de statistische gegevens op de boekensite Hebban, zoals 'lezersactiviteit' en beoordelingen. In totaal zijn 12 romans genomineerd. Die worden gelezen door een lezersjury, samengesteld uit Hebbanrecensenten en lezers. Een tweede jury, bestaande uit de Hebbanredactie en boekverkopers, leest de drie beste debuten en kiest de winnaar. De prijs wordt in september uitgereikt; de winnaar ontvangt 2500 euro. Eerdere winnaars waren Roxane van Iperen (*Schuim der aarde*, 2017) en Lize Spit (*Het smelt*, 2016).

DIEDERIK VAN ROOIJEN Regisseur van Penozo maakt vampierserie

De Nederlandse regisseur Diederik van Rooijen (*Penozo*) gaat de internationale vampierserie *Heirs of the Night* regisseren. Het wordt een grootschalige Europese dramaserie, geproduceerd door Lemning Film in samenwerking met Avro-Tros en een aantal Europese partijen. *Heirs of the Night* speelt zich af in Europa aan het eind van de negentiende eeuw. De serie, gebaseerd op de veelbekroonde Duitse boekenreeks *Die Erben der Nacht*, vertelt over de kinderen van de laatste overgebleven vampierclans, die een pact sluiten om te overleven. Er zullen ook Nederlandse acteurs aan het project meedoen. De opnames staan gepland vanaf juni. De serie zal uit twee seizoenen van dertien afleveringen bestaan.

L'HISTOIRE KAPUTT Expositie Alex van Warmerdam in Eye

Op uitnodiging van Eye maakt film- en theatermaker, schrijver en schilder Alex van Warmerdam een tentoonstelling met nieuwe films, installaties en objecten. Onder de kunstwerken zijn een levensgrote kijkdoos, een zoekgeraakt meisje, een zelfbladerend boek, 'schep-selen van het woud' in een steeds veranderend schilderij en een bijzonder aquarium. In aanvulling op deze nieuwe werken worden filmfragmenten uit het oeuvre van Van Warmerdam geprojecteerd op grote schermen. In de filmzalen van Eye draaien de volledige films, inclusief een nieuwe montage van *Grimm* en restauraties van *Abel en De Noorderlingen*. De zomertentoonstelling, getiteld *L'histoire kaputt*, duurt van 10 juni tot en met 2 september.

TRILOGIE Historische roman van Jean-Marc van Tol

Fokke en Sukke-tekenaar Jean-Marc van Tol presenteert 26 mei op Slot Loevenstein zijn debuutroman *Musch*, het eerste deel van een trilogie over het leven van Johan de Witt (1625-1672). Het is een historische roman over een jonge advocaat, een ambitieuze prins en een corrupte griffier, die in de zomer van 1650 worden meegesleurd in gebeurtenissen die hun eigen levens en dat van alle inwoners van de republiek ingrijpend zal veranderen. Het verhaal is gebaseerd op historisch onderzoek. Van Tol, die is afgestudeerd in de historische letterkunde en meewerkt aan een project dat de volledige briefwisseling van Johan de Witt voor een groot publiek wil ontsluiten, baseert zich onder meer op dagboeken, brieven en memoires.

→ **Kunstenaar Joep van Lieshout met Ferrotopia bij NDSM-werf.**
FOTO C. EEFTHOORN
SCHATTENKERK

Terug naar de kunst. Wat staat er te gebeuren in het Valhamerhuis?

"Er ligt hier een aantal grote gewichten, die worden opgehesen en vallen in vrije val weer naar beneden. Daar is niks tegen bestand. Was-machines, ijskasten, computers, kinderfietsjes, alles gaat kapot! Op Koningsdag gaan we een complete Volvo slopen. Kijk, hij staat daar, hebben we gekregen van de eigenaar van Plek. Ik ga slechte producten vernietigen, smelt ze om, en maak er nieuwe werken van."

U zit erbij te grijzen; vindt u dat zo mooi, dingen kapotmaken?

"Ja, dat blijft leuk. En het heeft een functie: het gaat over recyclen en veranderen. Hoe doe je dat? Op een langzame, democratische manier of kies je voor een revolutionairdere manier, waarbij je uit een soort postapocalyptische as een nieuwe wereld laat ontstaan."

Hoe wordt dat slopen en bouwen eigenlijk kunst?

"Dat is een vraag die ik me eigenlijk nooit stel: is het kunst? Ik maak dingen. Sommige mensen vinden dat kunst, andere niet. Sommige mensen vinden het goeie kunst, andere slechte kunst... Dat zal hier niet anders zijn."

'Ik ga slechte producten vernietigen en maak er nieuwe werken van'

Ferrotopia wordt morgen om 19.00 uur geopend en biedt van 27 april t/m 2 december een uitgebreid programma met lezingen, demonstraties, workshops en tentoonstellingen. Op Koningsdag wordt vanaf 14.30 uur een auto verpletterd onder de valhamer om er vervolgens een nieuw sculptuur van te maken. Ferrotopia is gratis toegankelijk voor publiek. Meer informatie op ndsm.nl en ateliervanlieshout.com.

*Tijd: vroege ochtenden, airport pick up/drop en daarna het hotel.

style

telefoon: 020 428 05 55
www.girassolvakanties.nl
info@girassolvakanties.nl

girassol
vakanties

MADEIRA

Voordelige fly-drives v.a. € 595,- p.p.
Onze inkoper is net terug uit Madeira en heeft een aantal zeer speciaal geprijsde fly-drive arrangementen voor u samengesteld! U verblijft in een driedaagse speciaal geselecteerde accommodatie op basis van ontbijt. Bij de reisom insbegrepen vlucht en autohuur! Kijk voor ons complete Madeira aanbod op girassolvakanties.nl.

De digitale versie van de papieren krant

→ Doordeeweeks vanaf 13.00 uur
→ Zaterdag vanaf 6.00 uur

Log in op parool.nl